

Satakieliseminaari 27.-28.9.2018

Itsetunto ja identiteetti ovat Satakieliseminaarin tämän vuoden teemoina. Mutta on aihetta käsitelty Satakielessä aiempina vuosina. Satakieliohjelman nettisivuilta löytyvässä Tietopankissa on kattavasti aineistoa kuulovammaisen lapsen elämän tukemiseen. Ohessa toimituksen tietopankkipoimintoja aiheeseen liittyen:

Joanna Kosonen 2016: Lapset tunnetaitoja etsimässä

Joanna Kosonen pohtii artikkelissaan lasten tunteiden tunnistamisen taitojen kehittymistä. Tunteiden tunnistaminen on keskeinen asia ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Ylipäättään tunteita tunnistetaan kasvoista, puheesta, eleistä ja kehon asennosta, mutta myös sosiaalisten tilanteiden antamien vihjeiden perusteella. Äänensävyt ja sanavalinnat ovat tunteiden tunnistamisen elementtejä.

Kuulovammaisten lasten haasteena voivat olla mielen teorian ja tunteiden tunnistamisen taitojen viivästynyt kehitys. Jos kuulee huonosti, voi olla vaikeaa ymmärtää, mitä puhuja tarkoittaa sanojensa takana. Esimerkiksi sarkasmin ja ironian ymmärtämisen kyky alkaa kehittyä jo 5-6-vuotiailla normaalikuuloisilla. Samankäisellä sisäkorvaistutellapsella voi olla vaikeuksia tunnistaa sarkasmia.

Tunnetaitojen harjoittamiseen on kehitetty Tunne-etsivät - niminen pelikokonaisuus, joka on ilmaiseksi ladattavissa Opetushallituksen sivuilta osoitteesta https://www.edu.fi/verkko_oppimateriaalit/tunne_etsivat

Katsaus kielen käyttötaitoihin- taulukko

Satakieliohjelman julkaisema "Katsaus kielen käyttötaitoihin"-taulukko on konkreettinen apuväline lapsen kielen käyttötaitojen arviointiin. Sen avulla tulee näkyväksi se, mitä lapsi jo osaa ja mitä taitoja hänen kanssaan kannattaa vielä harjaannuttaa. Siihen kannattaa suhtautua keveästi ja

TEEMALIITE 2018: Itsetunto ja positiivinen minäkuva

Maija Lindström

17-vuotias Maija Lindström kertoo kuinka itsetunto on vaikuttanut hänen minäkuvaansa kuulovammaisena.

1. Minkä asioiden koet vaikuttaneen eniten itsetuntoosi ja minäkuvaasi kasvaessasi SI-nuoreksi (positiivisesti tai negatiivisesti)?

Positiivisesti itsetuntooni on vaikuttanut se, kuinka erilaisuus omassa itsessä auttaa samaistumaan erilaisuuksiin muissa ihmisissä. Uskon, että itse pystyn ehkä näkemään enemmän vivahteita ihmisluonteesta mitä tavallinen luomukorvatallaaja ei välttämättä näe - ihan pelkästään vammaisuuden takia! Sen kanssa kaikkialle meneminen ja selviytyminen on myös osoittautunut edukseni erilaisia ihmisiä tavatessa, sillä olen oppinut taidot monenlaisten ihmisten kanssa toimeen tulemiseen.

Samalla nämä 'ihmisluonteen vivahteet' saattavat myös olla rankkoja kohdata, jos ne eivät olekaan positiivisia - eritoten kun ne joutuu kohtaamaan jokapäiväisessä elämässä, moninkertaistettuna. Negatiivisuutta kuitenkin yleensä aiheuttaa vain ymmärtämättömyys ja selityksen puuttuminen - on siis tärkeää, että tuntee itsensä ja vammansa ja opettelee kertomaan siitä avoimesti ihmisille!

2. Miten LapCI ry:n toiminnassa mukana oleminen on vaikuttanut sinun itsetuntoon ja minäkuvaan itsestäsi?

LapCI ry on antanut minulle eväät kuulovammaisen käsittelyyn sekä kuulon yhdistämisen kirjavan yhteisön ihmisiä ympärilleni. Se on luonut sosiaalisen ympäristön jota tuskin ikinä saan jokapäiväisessä elämässäni kuulevien joukossa - se siis auttaa minua muistamaan, etten ole mitenkään epänormaali, ja että minulla on oikeus olla niin kuin olen, "koska niin muutkin on."

positiivisella asenteella, sillä vanhemman tehtävä on ennen kaikkea olla vanhempi eikä esim. puheterapeutti. Mutta uteliaisuuden sen avulla voi varmaankin itsessään herättää.

Lisää tästä ja muista aiheista osoitteessa www.satakieliohjelma.fi

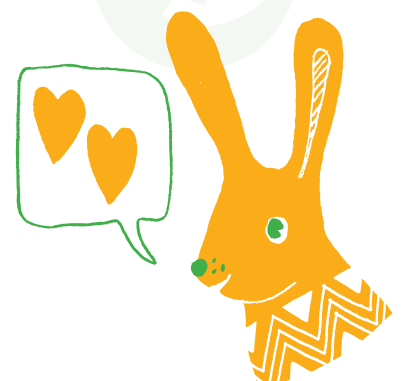

3. Miten sinun mielestäsi SI-nuorten itsetuntoa ja positiivista minäkuvaava voisi tukea paremmin?

Mielestäni SI-nuorten täytyisi saada halutessaan psykologista tukea kuulovammaiselle erikoistuneelta ammattilaiselta. Kuulovammaisen nuori tarvitsee vahvan henkisen tukiverkoston, joka tietää vammaan liittyvistä tunteista ja osaa auttaa nuorta niiden käsittelemisessä. Oman itsen hyväksymisen alkaa itsensä ymmärtämisestä :)

4. Mitä haluaisit sanoa sisäkorvaistutetta käyttävälle lapselle/nuorelle, jolla on huono itseluottamus tai jonka on vaikea hyväksyä itseään?

Ei kukaan sun ympärillä oikeesti välitä siitä, että ooks sä huonokuuloinen vai et - kunhan sä oot ite sen kanssa sujut ja osaat selittää niille miten niiden pitää ottaa sut huomioon - koska, KYLLÄ, sut pitää ottaa ihan vähän enemmän huomioon, se on ihan okei!

Hyvä itsetunto on myönteistä ja totuudenmukaista itsetuntemusta

LapCI ry:n toiminnan tavoitteena on tukea ja voimaannuttaa sisäkorvaistutteen saaneita lapsia ja heidän perheitään. Tänä vuonna haluamme nostaa esille kuulovammaisen lapsen ja nuoren itsetuntoon ja positiiviseen minäkuvaan vaikuttavia asioita. Aiheeseen liittyen saimme haastatella Kuulo-Auris Oy:n kuntoutusjohtajana ja psykologina toimivaa Kristiina Laaksoa.

Hei Kristiina, kuka olet ja mitä teet työksesi?

Olen Kristiina Laakso ja työskentelen Kuulo-Auriksessa kuntoutusjohtajana ja psykologina. Kuulo-Auris toteuttaa Kelan harkinnanvaraista ja vaativaa moniammatillista yksilökuntoutusta kuulo- ja kuulonäkövammaisille lapsille, nuorille ja aikuisille. Olen työskennellyt Kuuloliiton palveluksessa kohta viisitoista vuotta ja Kuuloliiton tytäryhtiössä Kuulo-Auriksessa vuodesta 2015.

Mitä on hyvä itsetunto? Entä minäkuva?

Hyvä itsetunto on myönteistä ja totuudenmukaista itsetuntemusta: ihminen tiedostaa omia mahdollisuuksiaan ja rajoitteitaan sekä hyväksyy nämä. Itsetuntoa muokkaavat omat ajatukset esimerkiksi siitä, miten ihminen kokee pärjäävänsä elämässä, missä hän on hyvä, millainen oppija hän on, minkälaisia haaveita hänellä on? Itsetuntoon liittyy läheisesti minäkuva. Minäkuva määritettäessä voidaan vastata kysymykseen: Millainen minä olen? Minäkuva määrää sen, mihin uskomme pystyvämme, mitä valintoja teemme ja minkä arvoisena itseämme pidämme. Positiivisen minäkuvan omaavalla henkilöllä on itseluottamusta saavuttaa haluamia asioita, vaikka tulisikin pettymyksiä ja haasteita. Hyvä itsetunto vaikuttaa myönteisesti mielialaan ja lisää tyytyväisyyttä elämään. Itsetunto on usein erilainen eri elämän vaiheissa. Kenenkään itsetunto ei ole täydellinen, vaan kaikki tuntevat joskus epävarmuutta. Huono itsetunto ei ole pysyvää, vaan se muuttuu ja muovautuu ajan kuluessa. Onnistumisen kokemukset vahvistavat itsetuntoa, ja aina on aikaa opetella ajattelemaan myönteisemmin itseään kohtaan. Vahva itsetunto on sitä, että henkilö hyväksyy elämänmuutokset eivätkä muutokset johda itsensä syyllistämiseen tai itsekritiikkiin.

Miten kuulovamma yleensä vaikuttaa itsetuntoon ja minäkuvaan? Onko kuulovammaisilla lapsilla ja nuorilla yleisesti huono itsetunto?

Kuulovammaisen lapsen sosio-emotionaalisen kehityksen yksi tärkeimpiä tekijöitä on vanhempien ja muiden läheisten suhtautuminen lapseen ja lapsen kuulovammaan. Millaisena lapsen vamma nähdään ja millainen merkitys sille lapsen elämässä muodostuu. Olenko kuulovammaisen lapsi - vai lapsi, jolla on kuulovamma. On hyvä muistaa, että kuulovamma on kuitenkin vain yksi ominaisuus lapsessa ja kaikki ovat ainutlaatuisia. Kuulovamma ja monet muut ominaisuudet, kuten luonteenpiirteet, rakentavat lapsen minäkuva. Erilaisuuden ja erityisyyden hyväksyminen omassa itsessään on keskeinen terveen itsetunnon perusta. Äkillinen kuulonmenetys voi hetkellisesti heikentää itsetuntoa. Olennaista on se, miten ympäristö tukee kuulovammaista lasta tai nuorta selviämään kuulovammaisen kanssa, mutta myös muista kehityksellisistä haasteista, jotka koskettavat kaikkia lapsia. Myönteisen minäkuvan saavuttamiseksi kuulovammaisen tarvitsee myönteistä palautetta ja onnistumisen kokemuksia sekä malleja myös muilta kuulovammaisilta lapsilta ja aikuisilta.

Millaisia muita psyykkisiä haasteita kuulovamma voi aiheuttaa lapselle?

Lähes kaikilla ihmisillä on ajanjaksoja, jolloin psyykkistä hyvinvointia koetellaan. Etenkin silloin, kun heidän henkilökohtainen stressin ja vastoinkäymisten sietokykynsä ylittyy. On hyvin yksilöllistä, kuinka reagoimme psyykkisesti ja kuinka paljon vastoinkäymisiä kestämmme. Hyvä itsetunto, kuulovammaisen hyväksyminen osaksi minäkuva ja omien voimavarojen tunnistaminen antavat hyvät eväät kuulovammaiselle lapselle ja nuorelle ja hyvälle elämälle aikuisuudessakin.

Miten itsetunnon tukeminen näkyy arjessa?

Arjessa on tärkeää, että lapsi hyväksytään sellaisena kuin hän on, lasta kuunnellaan ja että lapsi saa rakkautta ja positiivista palautetta. Positiivista palautetta voi antaa usealla eri tavalla; puhumalla, viittomilla, kuvilla, ilmeillä ja eleillä. Syli rauhoittaa pientä lasta, jolloin lapsi kokee olevansa arvostettu. Lapsen kasvaessa ympäristö laajenee ja myös kodin ulkopuoliset ihmiset vaikuttavat siihen, kuinka lapsi kokee olevansa hyväksytty sellaisena kuin on. Myönteiset oppimis- ja harrastuskokemukset ja ystävyysuhteet rakentavat itsetuntoa ja vaikka pettymyksiä tulee, niin lapselle luodaan uskoa siitä, että haasteista selvitään yhdessä. Lapselle on tärkeä muodostua tunne, että hän voi toteuttaa itseään omien toiveidensa mukaan, hän selviää elämässään kuulovammaisen tuomien haasteista huolimatta ja että ympäristö osaa tukea lasta oikeilla keinoilla. Joissakin tilanteissa kuntoutusta voidaan tarvita kuulovammaisen lapsen kehityksen ja perheen arjen tueksi. Lapsen kuulon ja kielen kuntoutuksen ja kuntoutumisen tärkein aika on ennen kouluikää. Kuntoutus voi myöhemminnuoruudessakohdistuatoisenlaisiin elämäntilanteisiin.

Kuinka vanhempi voi tukea itsetunnon vahvistumista?

Vahva itsetunto kehittyy lapsuudessa ja nuoruudessa, myönteisten kasvukokemusten avulla. Vanhemmilta tai muilta tärkeiltä aikuisilta saatu hyväksyntä, huolenpito ja rakkaus tukevat hyvän

itsetunnon kehittymistä. Lapsen kannalta on merkityksellisintä muistaa lapsi sinänsä. Lapsi tarvitsee ihmisen, joka kuuntelee ja keskustele lasta pohdituttavista asioista. Kuulovammasta keskusteleminen lapsen kanssa on tärkeää. Se missä iässä lapsi alkaa pohtimaan omaa kuulovammaansa vaihtelee. Keskustelun avulla lapsi saa myös keinoja itse kertoa kuulovammastaan muille. Vanhemman tehtäviin kuuluu asettaa turvalliset rajat lapsen käyttäytymiselle ja toiminnalle, mikä auttaa lasta hallitsemaan elämänsä. Lasta kannattaa kannustaa ja rohkaista vuorovaikutukseen toisten ihmisten kanssa. Sosiaalisten tilanteiden ja mahdollisten väärinkäsitysten läpikäyminen sekä tunteiden käsittely on tärkeää. Sosiaalisten taitojen avulla lapsi hyväksytään paremmin erilaisissa ryhmissä ja hän saa onnistumisen kokemuksia vuorovaikutustilanteissa, mikä lisää itseluottamusta. Lapsen omaa käyttäytymistä voidaan tukea, esim. opettamalla hänelle itsehillintää ja toisten huomioon ottamista. Aikuisten näyttämä malli on tärkeää.

**Valona tiellä
pimeinäkin hetkinä
unelma
toivo
mikä se on
hyvä elämä
sitä kohti
sain laukkuuni
kaiken tarpeellisen
täältä tullaan elämä
odota
hyppään kyytiin**

Erja Välisalo-Leinonen

Kuinka saada lapselle positiivinen minäkuva vammasta huolimatta?

Kuulovammaan sopeutuminen on tärkeää myönteisen minäkuvan muodostumiseksi. Kuulovammaisen lapsen tulisi saada oikea käsitys omista vahvuuksista ja heikkouksista. Lasta on tärkeä tukea ottamaan apua vastaan ja harjoittelemaan asioita. Kuulovammaisen nuoren identiteetin muotoutuminen tapahtuu paljolti ryhmään kuulumisen ja oman roolin löytämisen kautta. Näiden keinojen avulla lapselle ja nuorelle syntyy itseluottamusta ja tunteita siitä, että hän voi vaikuttaa elämäänsä omilla valinnoillaan ja ympäristön tuella, kuulon mahdollisista pulmista huolimatta.

Onko nivelvaiheissa jotain tiettyjä haasteita, joita olisi hyvä huomioida?

Kuulovammaisen lapsen tulisi saada ympäristöltä tukea ikä- tai taitotasoa vastaaviin psyykkisiin haasteisiin ja itsenäistymiskehitykseen, kommunikointikeinoihin, vahvan itsetunnon rakentamiseen, kuulovammaisen ja sen tuomien tukitoimien ja apuvälineiden käytön hyväksymiseen ja sosiaalisiin taitoihin. Nivelvaiheita ovat esimerkiksi päiväkodin ja koulun aloittaminen sekä yläkouluun ja jatko-opintoihin siirtyminen. Kommunikaatiotaitojen tukeminen on ensiarvoisen tärkeää pienen kuulovammaisen lapsen kohdalla. Kommunikaatiotaidot vaikuttavat vuorovaikutukseen huoltajien ja tovereiden välillä. Kuulolaitteiden käytön tukeminen ja harjoittelu on tärkeää kuuntelu- ja kielellisten taitojen tukemiseksi. Kouluiässä mahdollisten kuulon lisäapuvälineiden käytön hyödyn ymmärtäminen ja käytön tukeminen on tärkeää kuunteluolosuhteet ja kuulovammaisen oppijan erityistarpeet on huomioitava. Kokemukset muista kuulovammaisista ovat yhä tärkeämpiä ja merkityksellisiä. Oman identiteetin rakentaminen suhteessa ikäisryhmään on olennaista. Tällöin sosiaalisen verkoston vahvistaminen on ensiarvoisen tärkeää. Vertaisryhmässä lapsi tai nuori oppii paljon itsestään ja rakentaa sen avul-

la minäkuvaansa, käsitystä itsestään ja ominaisuuksistaan. Itsetunnon rakentuminen ei tapahdu hetkessä, vaan itsetunto kehittyy joka päivä kuulovammaisen lapsen ja nuoren arjessa. Tärkeää on, että siihen panostetaan eri ikävaiheissa ja että lapsi saa tukea monelta eri taholta päiväkodista, koulusta ja vanhemmilta. Sairaaloideen kuulon kuntoutusohjaajilta saa tietoa ja tukea kuntoutukseen ja kuulon apuvälineisiin liittyvistä asioista.

Mitä hyviä puolia ja etuja kuulovammasta voi olla, onko niitä?

Lapsen kanssa on hyvä keskustella myös siitä, mihin kuulovamma ei vaikuta ja mitä hyvää kuulovamma on tuonut lapselle ja perheelle. Kuulon kuntoutuksessa lapsi ja koko perhe tapaa toisia vastaavassa tilanteessa olevia perheitä ja muodostuneet ystävyyssuhteet voivat olla hyvinkin merkityksellisiä. Kuulovammaiselle voi olla voimaannuttavaa tutustua toisiin kuulovammaisiin ja toimia vertaistukihenkilönä jollekin toiselle. Merkitykselliset elämäkokemukset vahvistavat itsetuntoa.

Kuinka Kuulo-Auriksen kuntoutuksessa huomioidaan lapsen itsetunto ja minäkuva?

Kuntoutuksen yksi tärkeä tavoite on kuulovammaisen lapsen tai nuoren itsetunnon ja identiteetin tukeminen. Tavoitteeseen pyritään antamalla tietoa sekä vanhemmille että kuulovammaiselle lapselle tai nuorelle. Lapsi tai nuori on mukana asettamassa kuntoutuksen tavoitteita ja lasta rohkaistaan itse pohtimaan itsetuntoon, identiteettiin ja omiin voimavaroihin liittyviä asioita. Kuntoutuksessa tuetaan esimerkiksi kuulovammaisen lapsen kommunikointikeinoja, kuulolaitteiden ja kuulon lisäapuvälineiden käyttöä, kuuntelemisen ja ryhmässä toimimisen taitoja. Vanhemmat saavat tukea vanhemmuuteen ja kasvatukseen liittyvissä asioissa. Kuntoutus sisältää ohjattua keskustelua ja toiminnallisia harjoitteita sekä kuntoutujalle, vanhemmille että sisaruksille. Vertaiskokeusten myötä kuulovammaisen lapsi tai nuori saa usein itselleen myönteisiä kokemuksia ja positiivista palautetta ympäristöltä. Kuntoutuksen aikana tehdään yhteistyötä kuntoutusvastuutahon ja lähiverkoston kanssa lapsen tai nuoren hyvinvoinnin tukemiseksi.

Jos ei pääse kuntoutukseen, mistä voi hakea lisätietoa asiasta?

Sairaaloideen kuulon kuntoutusohjaajat ohjaavat kuulon kuntoutukseen liittyvistä asioista. Kuuloalan järjestöt järjestävät vertaistapaamisia, joissa tapaa muita vastaavassa tilanteessa olevia lapsia ja nuoria. Kotipaikkakunnalla apua voi pyytää myös perhe-neuvolasta, koulupsykologilta ja koulukuraattorilta.

**Lisätietoa:
Kristiina Laakso
kristiina.laakso@auris.fi
puh. 0505118046
www.auris.fi**

Lukemista:

Jarasto, P. & Sinervo, N. 1998. Kouluikäisen lapsen maailma. Elämä varten. Jyväskylä: Gummerus.
Keltinkangas-Järvinen, L. 1998. Hyvä itsetunto. Juva: WSOY.
Salmivalli, C. 2005. Kaverien kanssa. Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Keuruu: PSKustannus.

Huonokuuloisen nuoren itsetunto

Olemme tavanneet monia huonokuuloisia nuoria, jotka häpeävät omia kuulolaitteita tai sisäkorvaistutteita. Miksi näin on? Sairaalat tarjoavat yleensä automaattisesti ihonväristä tai väritykseltään hiusten väriin sopivaa kuulolaitetta. Miksi kuulolaitteen pitäisi olla mahdollisimman vähän huomiota herättävä? Saahan silmälasijakin vaikka missä väreissä ja kuoseissa. Kuulolaitteet myös rinnastetaan helposti vain vanhuksiin ja ikähuonokuuloisuuteen. Toiseen kuulokojetta käyttävään nuoreen törmää todella harvoin, jos ei ole itse hakeutunut vertaisten joukkoon. Kun menemme kuulokeskukseen säätämään laitteita, näemme odotusaulassa paljon vanhuksia odottamassa vuoroaan. Silloin voi tuntua siltä, kuin olisi ainoa huonokuuloiloinen nuori koko maailmassa. Onneksi asia ei kuitenkaan ole näin.

LapCI ry on järjestänyt n. 11-17-vuotiaille huonokuuloisille tapaamisia yhdessä

Kuuloliiton ja Helsingin Kuuloyhdistyksen kanssa. Tapaamisissa käyvien nuorten määrä on tuplaantunut siitä, mitä se oli ensimmäisellä kerralla. Tästä voidaan päätellä, että nuoret kokevat vertaistuen erittäin tärkeäksi. On ollut ilo huomata kun nuorista on muodostunut niin iloinen ryhmä, jotka auttavat ja kannustavat toisiaan sekä ottavat aina uudet nuoret mielellään vastaan. Jos joku on tullut ryhmään hieman kuulokojeitaan piilotellen, on hän muiden kannustuksesta ja esimerkiksi rohkaistunut ja tullut seuraavaan tapaamiseen hikukset ponihännällä hulmuten paljastaan sisäkorvaistutteet. Muiden huonokuuloisten kesken on helppo puhua kokemistaan vaikeuksista kun muut pystyvät samaistumaan niihin.

Nuoret toivovat tapaamisia jatkossakin. Nuorille on tärkeintä, että tarjotaan tilat missä voi kohdata toisia huonokuuloisia vertaistuen merkeissä. Pyrimme siihen,

että toimintaan on mahdollisimman helppo tulla mukaan. Jos kiinnostuit nuorten toiminnasta, voit olla yhteydessä meihin. Nykyaajan nuoret ovat niin paljon sosiaalisessa mediassa, että olemme tehneet sinne työprofiilit. Voit löytää meidät Instagramista, Facebookista ja Snapchatistä.

Seuraa meitä somessa!

 moottorivipu

 moottorivipu

 Kilpeläinen Viivi /
Marika Rajala työ

Marika ja Viivi

Katsaus Kuuloavaimeen

Katsaus Kuuloavaimeen kuulovammaisen lapsen itsetunnon ja sosiaalisten taitojen näkökulmasta - lue lisää osoitteessa www.kuuloavain.fi

[Kuuloavain.fi](http://www.kuuloavain.fi) - tietoportaalista löytyy useita artikkeleita itsetuntoon liittyen. Ohessa toimituksen suosikkipoimintoja:

Kuinka tukea kuulovammaisen nuoren itsetuntoa murrosiässä

Tässä artikkelissa (Nappi-lehti 3/2015) perhe- ja psykoterapeutti Ritva Parkas pohdiskelee itsetuntoa erityisesti murrosikäisen näkökulmasta. Hän taustoittaa kuulovamman mahdollista vaikutusta murrosiän kipuiluihin. Erityisen tärkeänä Parkas pitää vertaistuen merkitystä kuulovammaiselle nuorelle. Vertaisleirillä saavutettu porukkaan kuulumisen tunne voi avata nuorelle tärkeän oven omaan itseen. "Tunne siitä, että on porukassa jossa ei tarvitse selittää kuulemistaan tai kojeita kenellekään, vapauttaa voimavaroja. Nuoret kertovat, että on upeaa kun joku ymmärtää tunteeni selittämättä."

<https://www.kuuloavain.fi/info/paivahoito-ja-koulu/mika-minusta-tulee-isona/kuinka-tukea-kuulovammaisen-nuoren-itsetuntoa-murrosiassa/>

Sosiaalisilla taidoilla kiusaamista vastaan

Tässä Kuuloavaimen artikkelissa pohditaan, miten kiusaaminen voi näyttyä. Artikkelissa mietitään, miten lasta voi auttaa puolustautumaan kiusaamistilanteessa, miten lasta voi opettaa kehittämään kaveritaitoja ja tunnistamaan oikeaa ystävyyttä. Kuulovammaisen lapsen kohdalla puutteet kielitaidossa voivat joskus olla pulmallisia sosiaalisissa tilanteissa. "Lapsen pitäisi oppia ottamaan vuoroja keskusteluissa, kyselemään toisilta, puolustamaan itseään, harjoittamaan "small talkia" ja kehumään toisia." Näitä taitoja voi harjoitella kotona yhdessä. Tämä artikkeli on Kuuloavaimessa nähtävissä myös viittomakielellä käännettynä.

<https://www.kuuloavain.fi/info/paivahoito-ja-koulu/sosiaalisilla-taidoilla-kiusaamista-vastaan/>

Käytännön vinkkejä kuulovammaisen lapsen sosiaalisten taitojen vahvistamiseen

Kuulovamman vaikutuksia lapsen itsetuntoon pohdittiin aikanaan KLV:n vertaisperhekurssilla Oulussa. Vanhempien pohdinnan tuloksena kerättiin käytännön vinkkejä lapsen itsetunnon tukemiseen.

- Puhu avoimesti lapsen kuulovammasta
- Rakenna tukiverkosto, johon tukeutua hankalan paikan tullen
- Panosta yhteistyöhön muiden aikuisten kanssa
- Pidä tarvittaessa infopalaveri (opettajat, naapurit, sukulaiset)
- Pidä apuvälineet kunnossa
- Keskustele lapsen kanssa kuulovamman merkityksestä
- Rohkaise lasta ottamaan vastuuta itsestään ja kuulemisestaan
- Opetta lasta kertomaan kuulostaan ja apuvälineistään
- Auta lasta tunnistamaan vahvuutensa, mutta myös kestämään heikkoutensa
- Puhu lapsen kanssa vaikeistakin asioista
- Tue ja kannusta, mutta opeta myös kestämään pettymyksiä

